

Μέθοδοι Κοινωνικών Επιστημών

Μέθοδοι και τεχνικές της κοινωνικής έρευνας

Χειμερινό εξάμηνο 2012-13

Διδάσκουσα: Καθηγήτρια Σοφία Δασκαλοπούλου
Τμήμα Πολιτισμικής Τεχνολογίας και Επικοινωνίας
Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Αντικείμενο και στόχοι

Στις κοινωνικές επιστήμες, η αναζήτηση της έννοιας κατέχει κεντρική θέση. Η διερεύνησή της βασίζεται στις ποιοτικές μεθόδους έρευνας. Μια ποιοτική μέθοδος έρευνας δεν είναι παρά μια στρατηγική έρευνας που συνδυάζει διάφορες ποιοτικές τεχνικές συλλογής και ανάλυσης στοιχείων με στόχο την κατανόηση και ερμηνεία ενός φαινομένου. Οι ποιοτικές μέθοδοι συνδέονται περισσότερο με την κατανόηση και λιγότερο με τη συστηματική περιγραφή ή με την μέτρηση ενός φαινομένου. Ενώ η χρήση τους είναι ερευνητικά ευέλικτη, αποφέρει ένα ευρύτατο φάσμα αποτελεσμάτων. Επιτρέπει ιδιαίτερα την ανίχνευση και ερμηνεία αναδυόμενων κοινωνικών φαινομένων και καταστάσεων.

Ενότητες

1. Η συνολική κοινωνική πραγματικότητα

- Ο Marcel Mauss και το ολικό κοινωνικό γεγονός
- Οι ποιοτικές μέθοδοι έρευνας

2. Η συλλογή δεδομένων

➤ Το ιστορικό της παρατήρησης

- Η παρατήρηση στην ανθρωπολογική παράδοση
- Η παρατήρηση στην παράδοση της κοινωνιολογικής σχολής του Σικάγο

➤ Οι τεχνικές της παρατήρησης

- Η ελεύθερη άμεση παρατήρηση
- Η μεθοδική άμεση παρατήρηση
- Οι διαδικασίες καταγραφής/εγγραφής
- Η μεθοδική έμμεση παρατήρηση
- Η κλινική παρατήρηση
- Η συμμετοχική παρατήρηση
- Η παρατήρηση μέσω πληροφορητή

➤ Οι τεχνικές της συνέντευξης

- Η ελεύθερη συνέντευξη
- Η συνέντευξη με κλειστά ερωτηματολόγια
- Η επαναλαμβανόμενη συνέντευξη
- Η εστιασμένη συνέντευξη
- Τα ερωτηματολόγια

➤ Οι ιστορίες ζωής

3. Συνοψίζοντας

- Αξιολόγηση και απολογισμός
- Παρουσίαση της προβληματικής των εργασιών

Προτεινόμενη Βιβλιογραφία

- Grawitz M., Μέθοδοι των Κοινωνικών Επιστημών, Τόμοι Α' και Β', Αθήνα: Βιβλιόπολις Α.Ε.Β.Ε. Προϊόντα Πνευματικής Δημιουργίας, 2006.
- Καλφόπουλος Θ., (επιμ.), Η Ποιοτική Παράδοση στις Κοινωνικές Επιστήμες, Αθήνα: Κάπολα Κων. Παγώνα Εκδόσεις - Εκθέσεις - Μελέτες, 2003.
- Καζάκος Π., Εξηγώντας την Κοινωνία. Μια εισαγωγή σε Μεθόδους και Τεχνικές, Αθήνα: Σ. Πατάκης Α.Ε.Ε.Δ.Ε., 2006.
- Λυδάκη Α., Ποιοτικές Μέθοδοι της Κοινωνικής Έρευνας, Αθήνα: Καστανιώτης Α.Ε., 2001.
- Ψυχοπαίδης, Κ. (1993). Ο Max Weber και η κατασκευή εννοιών στις κοινωνικές επιστήμες. Αθήνα: εκδόσεις Κένταυρος.
- Κάλλας, Γ. (2002). Ζητήματα Σχεδιασμού εμπειρικών ερευνών. Αξιοποίηση μεθόδων της πληροφορικής τεχνολογίας. Αθήνα: εκδόσεις ΕΚΚΕ.
- Κάλλας, Ι. (2000). Η πληροφορική τεχνολογία στην κοινωνική έρευνα. Το πρόβλημα των δεδομένων. Αθήνα: εκδόσεις ΕΚΚΕ.
- Ιωσηφίδης, Θ. (2003). Ανάλυση ποιοτικών δεδομένων στις κοινωνικές επιστήμες. Αθήνα: Κριτική.
- Ιωσηφίδης, Θ. (2005). Η μέθοδος των ομάδων εστίασης (focus groups) στην ποιοτική κοινωνική έρευνα. Το βήμα των κοινωνικών επιστημών, 42, 149-166.
- Ιωσηφίδης, Θ. & Σπυριδάκης, Μ. (2006). Ποιοτική κοινωνική έρευνα. Μεθοδολογικές προσεγγίσεις και ανάλυση δεδομένων. Αθήνα: Κριτική.